СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 248. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 24. жовтня, 1928. VOL. XXXVI. No. 248. Jersey City, N. J., Wednesday, October 24, 1928. THREE CENTS.

22,000 ЛЮДЕЙ СЛУХАЛО БЕСІДИ ГУВЕРА В НЮ ЙОРКУ

А МІЛІОНИ ЧУЛИ ЇЇ ПО РАДІО. ГУВЕР ПІДНОСИТЬ ЩЕ РАЗ ДОБРОБУТ, ЯКИЙ ТРЕБА ЗАВДЯЧИТИ РЕПУБЛИКАНСЬКІЙ ПАРТІЇ. КРИТИКУЄ ДЕРЖАВНИЙ СОЦІЯЛІЗМ СМИТА.

НЮ ЙОРК, 22. жовтня. — Як подають знавці, 22,000 людей виповнило величезну галю в Медисон Сквер Гарден, щоби повитати Герберта Гувера, котрому справлено подвійну овацію. Перший раз, як увійшов до галі, а другий, коли зачав говорити. Першим разом тревала овація 5 мінут, а другим 12½. Окликам, свистам і співам не було кінця. Дві військові банди приґравали і підносили настрій.

В своїй промові атакував Гувер політичні погляди Смита. Він казав, що Смит хоче завести в Америці державний соціялізм. Його погляди на проґибіцію, фармерську проблему і водні сили — противні американському духови, бо відбігають від приватної ініціятиви, а якраз тій ініціятиві мають завдячувати Злучені Держави добробут.

Гувер звернувся до бизнесменів Ню Йорку, зазначуючи, що підпора бизнесу це найважніше завдання републиканської партії. Гувер заявився рівнож проти цього, щоби держава надто втручувалася до бизнесів.

Говорив рівнож теперішній заступник президента ґенерал Дос. Він підніс, що в тій виборчій кампанії ходить головно о добробут. Всякі інші квестії — другорядні.

ГУВЕР ПЕВНИЙ ПОБІДИ.

ПРИЙМАВ ЦІЛИЙ ДЕНЬ РІЖНІ ДЕЛЕҐАЦІЇ, ЯКІ ЙОГО ЗАПЕВНЯЛИ, ЩО НЮ ЙОРК БУДЕ ГОЛОСУВАТИ У СВОЇЙ БІЛЬШОСТИ НА РЕПУБЛИКАНСЬКИЙ ТИКЕТ.

НЮ ЙОРК, 22. жовтня. — Бизнесмени, промисловці, артисти і чужинці слали через цілий день делеґації до готелю Валдорф, де замешкав Герберт Гувер. З ними всіми відбував Гувер конференції, а їхні заяви так піднесли Гувера, що він заявив, що тепер вже цілком певний побіди.

СМИТ ГОТУЄТЬСЯ ДО ОСТАННОГО АТАКУ.

ВИГОЛОСИТЬ ЩЕ ПРОМОВИ В БОСТОНІ, БАЛТИМОР, ФИЛАДЕЛФІЇ, НЮАРКУ, БРУКЛИНІ І В НЮ ЙОРКУ.

ОЛБАНІ, 22. жовтня. — В середу виголосить Смит у Бостоні свою чергову бесіду і буде говорити до 30,000 людей, що будуть зібрані в трох великих галях.

Остання і кульмінаційна його бесіда буде виголошена в Ню Йорку. В бесідах тих на першім місці буде поставлена проґибіція. Але буде обговорювати рівнож і робітничу проблему, заграничні справи і реорґанізацію бюрового апарату у Вашингтоні.

ЗГОЛОШУЮТЬСЯ СОТКИ ПАСАЖИРІВ.

ТА ГРАФ ЦЕПЕЛІН РОЗПОРЯДЖАЄ ВСЬОГО 6 МІСЦЯМИ.

НЮ ЙОРК, 22. жовтня. — Ґраф Цепелін готується до повороту. Вже наповнили його ґазом і воднем. Відбувши дорогу до Сент Луіс та перелетівши над другими більшими американськими містами, Ґраф Цепелін поверне до Европи. Вже тепер є сотки зголошень, у яких сотки охочих бажали би відбути подорож до Европи на Ґрафі Цепеліні. Та ті, що прибули на цепеліні, хочуть тепер вертати. Тому буде всього 5 або 6 вільних місць.

РЕСКОБ ПРО ДОБРОБУТ.

НЕ ХОЧЕ ДАТИ СОБІ ВІДОБРАТИ З РУК ДОБРОГО АДУТА

НЮ ЙОРК, 22. жовтня. — Виборча кампанія на закінченю. Републикани опираються головно на добробуті і кажуть, що це головна точка в їхній програмі, а у демократів — проґибіція. Голова Демократичного Національного Комітету Рескоб хоче тепер задокументувати, що у демократів є дві головні точки: добробут і проґибіція. Він сам буде говорити в Ню Йорку в четвер виключно про добробут.

ЛІЧЕННЯ ВІРОЮ.

ЕПИСКОПАЛИ ЗА ТИМ, ЩОБИ ЦЕЙ СПОСІБ УЗНАТИ І СКРІПИТИ ЙОГО ЗНАЧІННЯ.

ВАШИНГТОН, 22. жовтня. — Палата послів епископальної церкви вислухала звіту комісії в справі лічення при допомозі віри. Палата погодилася з внеском комісії, що лічення вірою йде в кооперації з наукою і медициною та що число тих, що вірують в такий спосіб лічення, значно зростає.

БУТЛЕҐЕРСЬКІ ФОНДИ.

КІЛЬКОХ БУТЛЕҐЕРІВ ДЕРЖАЛО В БАНКУ $9,105,997.

ФИЛАДЕЛФІЯ, 22. жовтня. — Дистрикт аторней Джан Моноген подає, що з його доходжень виходить, що 14 бутлеґерів держали від 1925 року в однім з филаделфійських банків суму $9,105,997. Гроші ті бутлеґери вицофали з банку, як тільки почалася за ними нагінка.

ЗА ПЕНСІЄЮ НА СТАРІСТЬ.

ЦЕ ДОМАГАННЄ ВИСТАВИВ РУЗВЕЛТ, ДЕМОКРАТИЧНИЙ КАНДИДАТ НА ҐОВЕРНОРА НЮ ЙОРКУ.

БАТАВІЯ, Ню Йорк, 22. жовтня. — В тутешнім театрі говорив до 30,000-ної публики Френклин Д. Рузвелт, демократичний кандидат на ґовернора. Говорив головно на тему водяних сил. Але всіх здивував, коли підніс, що демократична плятформа зобовязує партію до переведення певних соціяльних реформ. До таких реформ буде належати і забезпечення на старість, яке вже переведене майже у всіх культурних европейських краях.

Згадуючи про Смита, бесідник підніс, що Смит за свого урядовання злучив 180 департаментів в Олбані в 18, а заразом поробив заходи до нових реформ, які бесідник, коли стане ґоверкором, буде продовжати.

АТАМАНЧУК І ВЕРБИЦЬКИЙ ВРАТОВАНІ ВІД СМЕРТИ

НАЙВИСШИЙ СУД У ВАРШАВІ ЗНІС ВИРОК СМЕРТИ. БУДУТЬ ЇХ СУДИТИ ЗНОВУ, АЛЕ ВЖЕ НЕ ЗА ВБИЙСТВО КУРАТОРА СОБІНЬСКОГО

ТЕЛЕҐРАМА ДО „СВОБОДИ" ВІД УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ:

П О С Т І Й. — НАЙВИСШИЙ СУД НА РОЗПРАВІ У ВАРШАВІ ВІДКИНУВ ТЕЗУ ПРОКУРАТОРА ПРО ВБИЙСТВО І ЗНІС ОСТАТОЧНО ПРИСУД СМЕРТИ НА АТАМАНЧУКА І ВЕРБИЦЬКОГО. ІНШІ ЗАКИДИ ПЕРЕДАНО ДО ПОНОВНОГО РОЗГЛЯДУ ПЕРЕД СУДОМ ПРИСЯЖНИХ У ЛЬВОВІ.

ВІДНОСИНИ У ВАРШАВСЬКИХ ШПИТАЛЯХ.

Селянин Михайло Кутоґа з Волоніжа біля Варшави дістав офіційне повідомлення з варшавського міського шпиталя про смерть своєї жінки. Якеж було здивовання свіжого вдівця, який з домовиною прибув до шпиталя, коли в дверях стрінув... свою жінку цілком здорову.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

Між стаціями Зельва-Букови у віленській дирекції наїхав товаровий поїзд на ваґон робітників. Згинуло 5-ох робітників, а кількох тяжко ранено.

ПОГРОМ КУБАНСЬКИХ КОЗАКІВ.

До Загреба в Югославії приїхала громадка кубанських козаків, які в світових столицях виписуються мистецькою їздою на коні. Представлення сталося однак місцем ворожих демонстрацій супроти козаків. Студентська молодь обкидала камінням козаків і спалила прапор, який відібрала козакам.

„БІЛИЙ КІНЬ" НА ЛИТВІ.

На Литві завязалася нова військова орґанізація „Білий Кінь", яка настроєна опозиційно супроти правління.

КАРАЮТЬ І КОРОЛІВСЬКИХ СИНІВ.

Князь Юрій, наймолодший син англійського короля, поручник воєнної маринарки, відбуває місячну вязницю за це, що підчас відпустки в Лос Енджелес бавився з „неморальними" кіновими артистками.

ЛИТОВСЬКІ МАНЕВРИ.

З Вільна доносять, що на польсько - литовській границі почалися великі литовські маневри. Участь беруть усі роди зброї під проводом полковника ґенерального штабу Кубіленоса. На маневри запрошено військових відпоручників Німеччини й Совітів. Польські часописи піднесли крик.

ПЕС ЗАСТРІЛИВ ПАНА.

Властитель маєтку під Миловим Штольц був на полюванню зі своїм псом. Поклавши на землю наладовану дубельтівку із зведеними курками, він відійшов далі від неї. В цей час надбіг його пес, який випадково наступив на дубельтівку. Стрілом з неї Штольц зістав забитий на місці.

НОВИЙ ЛЕТНИЧИЙ РЕКОРД.

Швайцарський летун Вірт пролетів без перерви 780 миль на маленькому літаку 20 кінських сил. Пролетів він зі Штутґарту до Вильни. Цим установив рекордовий лет, на 125 миль довший ніж доси мав який малий літак.

ЛЮДЕ З ХВОСТАМИ.

Виправа Британського музею до Австралії під керуванням капітана Вилкинса відкрила незнане племя дикунів, що мають хвости. Хвости не довгі, але їх добре видно на фотографіях та на фільмах, що привіз із собою Вилкинс. Ці хвости обтягнені гладенькою шкіркою.

ЕПІДЕМІЯ ВІСПИ.

В смузі панамського каналу вибухла епідемія віспи. Для боротьби з нею вислані на літаках медикаменти для щеплення проти віспи.

ВИКИНУЛИ ЧЕРЧІЛЯ З ЮНІЇ МУЛЯРІВ.

Манчестерський відділ юнії мулярів викинув з юнії недавно принятого в неї англійського міністра Черчіля. Секретареви, що приняв Черчіля до юнії, довелося зрезиґнувати, бо він порушив статут юнії, приняввши в члени її людину, що не має відповідної кваліфікації.

РОДИНА ЗАГИНУЛА ВІД ҐАЗУ.

В Німеччині загинув один учитель, його жінка і троє дітей. Причиною загибелі була ґумова кишка, що тимчасово була причіплена до печі, замісць до залізної рурки. В ночі сильне тиснення ґазу скинуло кишку з курка і ґаз заповнив усе помешкання.

ЖИДІВСЬКИЙ ПІСТ, БО НЕ ПУСТИЛИ ЖИДІВ ДО МОЛИТВИ ПРИ СТІНІ ПЛАЧУ.

В Єрусалимі є велика жидівська святиня — „Стіна Плачу". Біля неї жиди у великі свята урочисто моляться. В останні новорічні свята англьо-арабська поліція розігнала жидів, що молилися біля стіни. Тепер головний палестинський рабін оголосив дні посту й жалоби з приводу такого порушення віковічного жидівського звичаю.

ПОЛЯКИ АРЕШТУЮТЬ БІЛОРУСІВ

В новогрудському воєвідстві польська влада перевела численні арешти Білорусинів, обвинувачуючи їх у шпіонажі. Польська влада всі свої переслідування не Поляків завжди прикриває вигадкою шпіонажі.

ВІЙСЬКОВА ПОМІЧНА СЛУЖБА.

Польське міністерство військових справ опрацьовує тепер проект закону про помічну військову службу. Обовязковими цеї служби підлягатимуть польські горожане від 17-ти до 60-ти літ, які не підлягають обовязковій чинної військової служби, ані не служать в запасі чи ополченні. Новий закон очеркує обсяг помічної служби, умови її виконування, спосіб пок...

В ПЕТРОГРАДІ ЧЕРГА НА ХЛІБ.

Большевицька влада занепокоєна великими чергами людей, що стоять біля пекарень хліба. Поліція й судова влада стараються вживати заходів, щоби розганяти ті черги, бо вони утворюють „атмосферу паніки", як говорить большевицька влада.

АРЕШТИ КОМУНІСТІВ В ІТАЛІЇ.

В околицях Риму арештовано 60 комуністів. Підчас ревізії сконфісковано друкарську машину, на якій печатано комуністичний часопис „Укінта". Арештовані стануть перед спеціяльним судом „державної оборони".

СМЕРТЬ В ПОЛУМЮ.

На днях знялася в загороді Михайла Мельниченка в Жидачеві пожежа, яка знищила хату Мельниченка. Підчас рятівничої акції згинула в полумю його жінка.

НОВА ЖИДІВСЬКА СЕКТА.

В містечку Кицевичі в Польщі повстала нова жидівська секта, що признає науку Христа. Відправу богослужения вона провадить в ґебрейській мові.

МИШ ПРИЧИНОЮ СМЕРТИ.

В Познані робітник Базінський подавав снопи в барабан молотілки. Коли несподівано почув, що на плечах у нього лазить миш, він хотів зігнати її. Незручним рухом попав ногою в молотілку. Барабан відірвав йому ногу до самого бедра. По дорозі в лікарню він помер від упливу крови.

КРАВ ГРОШІ З ...

В Кракові арештували листоноша Матковського, що отвирав листи з Америки та забирав з них гроші, які в них пересилалися. В нього знайшли американські гроші й він не міг пояснити, звідки їх дістав.

„ЗРАЗКОВИЙ ПОЛІЦАЙ".

У Варшаві арештовано поліціянта Чубека, що завідував мельдунковим відділом. Він фальшував мельдункові документи та видавав їх ріжним кримінальним злочинцям, що крились під фальшивими прізвищами.

СИМПАТИЧНИЙ ГІСТЬ.

До Львова приїхав з Ковна визначний литовський політичний діяч і журналіст др. Пурицкіс. Метою його приїзду є познайомитися з нашим життям-буттям. Др. Пурицкіс звідав всі наші установи культурні, економічні й політичні, а в кружку українських журналістів розказував про життя та змагання литовського народу.

НЕ ХОЧУТЬ ВИНАГОРОДЖУВАТИ БУВШИХ ВЛАСНИКІВ НАФТОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

ПЕРЕГОВОРИ БОЛЬШЕВИКІВ З АНГЛЬО-АМЕРИКАНСЬКИМ НАФТОВИМ СИНДИКАТОМ РОЗБИЛИСЯ, БО БОЛЬШЕВИКИ НЕ ЗАХОТІЛИ ВИДАВАТИ 5% З ПРОДАЖІ НАФТИ НА ВІДШКОДОВАННЯ БУВШИХ ВЛАСНИКІВ.

МОСКВА, 22. жовтня. — Совітська телеґрафічна аґенція повідомляє, що переговори між большевиками та англьо-американськими нафтовими фірмами про створення одного спільного нафтового синдикату не привели до бажаного кінця, бо большевики категорично відмовилися виконати вимогу англьо-американських фірм.

Підчас цих переговорів з большевиками у вересні англьо-американські фірми вимагали, щоби вони відраховували 5% від уторгованих за нафту грошей. З цих відраховань мав утворитися фонд, з якого видавалось би відшкодовання бувшим власникам нафтових підприємств, які большевики поконфіскували.

Большевики побачили в цьому порушення їх основного принципу соціялізації приватних підприємств, а тому не погодилися на цю пропозицію. Через те й не прийшло до спільного порозуміння між ними та англьо-американськими нафтовими компаніями.

БОЛЬШЕВИКИ СПОДІВАЮТЬСЯ СКОРОГО ВИЗНАННЯ АМЕРИКОЮ.

ТОМУ, ЩО ДЖЕНЕРАЛ ЕЛЕКТРИК КОМПАНІ ПІДПИСАЛА КОНТРАКТ З СОВІТАМИ ПРО КОНЦЕСІЇ ТА ДАЄ ЇМ КРЕДИТ НА 5 РОКІВ.

МОСКВА, 22. жовтня. — Підписання контракту з Дженерал Електрик Компані на концесії в Совітській Росії, а головно те, що ця компанія дає большевикам кредит на 5 років у висоті 26,000,000 долярів, знову дало большевикам надію, що нарешті Америка признає їх правительство.

Московська „Правда" говорить: „Тому, що вся торговля знаходиться в руках большевицького уряду, Америка скоро прийде до переконання, що не можна мати з Совітською Росією нормальних торговельних зносин, не признавши її уряду".

ЛОДЗЬСЬКИЙ СТРАЙК СКІНЧИВСЯ.

ГОЛОД ПРИМУСИВ СТРАЙКАРІВ ЗГОДИТИСЯ НА ПІДВИЩЕННЯ ПЛАТНІ ВСЬОГО НА 5%.

ВАРШАВА, 22. жовтня. — Скінчився страйк лодзьських ткачів, що тривав три тижні й загрожував загальними заворушеннями в Польщі. Ткачі та инші робітники пішли до роботи.

Дальше продовження страйку стало неможливим для робітників ізза вичерпання всіх фондів на допомогу страйкуючим. Страйкарі та їх родини вже якийсь час голодували.

Комітет страйкарів визнав за безнадійне тягнути довше страйк, а тому погодився на 5% підвищення заробітньої платні.

Становище страйкуючих таке тяжке, що фабриканти згодилися негайно виплатити їм двотижневий заробіток, яко зачет, щоби рятувати від голоду робітників та їх родини.

РЕПАРАЦІЙНУ КОМІСІЮ СКЛИКУЮТЬ ДО ПАРИЖА.

І ТО ТОМУ, ЩОБИ АМЕРИКА МОГЛА ВЗЯТИ УЧАСТЬ В ЇЇ ПРАЦЯХ.

ПАРИЖ, 22. жовтня. — Німеччина запросить ріжні держави до участи в працях репараційної комісії. Сподіваються, що комісію скличеться до Парижа, щоби дати Америці спромогу брати участь у нарадах.

Коли би склакано комісію до Женеви, то можливо, що Америка не прислалаб туди своїх делеґатів, бо Женева є осідком Ліґи Націй. А Америка катеґорично відмовляється брати офіційну участь у працях, що звязані з Ліґою Націй.

ЯПОНІЯ ВИЗНАЄ НАНКІНСЬКИЙ УРЯД.

ДИПЛЬОМАТИЧНІ ПЕРЕГОВОРИ КИТАЙСЬКОГО НАЦІОНАЛІСТИЧНОГО УРЯДУ З ЯПОНІЄЮ НА ДОБРІЙ ДОРОЗІ.

ТОКІО, 22. жовтня. — Японський уряд довший час ставився ворожо до китайського націоналістичного уряду в Нанкіні. Тепер нанкінський уряд скріпився та розповсюднив свою владу на всі китайські провінції.

Японія, рахуючися з фактичним станом, має в короткому часі розпочати формальні переговори з нанкінським урядом про заключення торговельного договору. Прелімінарні переговори, що торкаються митної політики Китаю, проходять успішно. Найтруднійше буде розвязати питання китайських боргів Японії, яких Японія нараховує на 150,000,000 долярів.

ОГОЛОШЕНО ДОКУМЕНТИ ФРАНКО-АНГЛІЙСЬКОГО ДОГОВОРУ.

ПРО ВСІ ПЕРЕГОВОРИ Й ПРО САМИЙ ДОГОВІР ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ БУЛИ СВОЄЧАСНО ПОВІДОМЛЕНІ.

ЛОНДОН, 22. жовтня. — Всі документи, що відносяться до франко-англійського морського договору, оголошені в Лєндоні окремою книжкою. З них видно, що Америка була докладно поінформована про цей договір, а тому дивним здається її рішучий протест проти „таємного" договору. Тим більше, що цей договір не був направлений проти когонебудь, але відповідав загальним прагненням до обмеження узброєння держав.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.60	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЛЮДИНА, ЩО НАЛЕЖИТЬ ДО ЦІЛОГО СВІТА

Томас Альвас Едисон розпочав 81 рік життя. З того приводу весь американський нарід складав йому привіти. В лябораторії електричного „чарівника", в місці, в якім він при праці днюе і ночуе, зібралися: заступник президента ґенерал Дос, секретарі війни, торговлі і маринарки, сенатори і конґресмени, автомобілевий „чарівник" Форд і многі другі, щоби поздоровити — добродія людскости.

Бо слушно підніс президент Кулидж в своїй промові, коли зазначив, що Едисон не належить до одного народа, а тільки до всего людства. Він не е тільки добродіем Америки, але всеї людскости. Америка може бути тільки горда, що на її землях розвинула свій талант людина, яка е персоніфікацією духа тої країни. Тут в Америці знайшов Едисон сприятливий ґрунт для своїх епохальних винаходів. А колиб того ґрунту тут не було, хто знае, чи людство не булоб позбавлене тих великих добродійств, якими обдарив нас дух Едисона.

Тому 49 літ назад винайшов Едисон електричну лямпу. Той один винахід був би вже вистарчаючим, щоби його імя остало вічним. Бож та мала лямпа означае нову епоху, вона внесла дійсне світло в темноту, від неї датуеться нова електрична ера. А яка це ера, легко собі уявити, колиб ми намагалися представити собі теперішне модерне і індустріяльне життя без винаходу Едисона. А далі: фоноґраф тепер для нас річ буденна. Навіть не подумаемо над тим, що його завдячуемо ґеніеви Едисона. Так необхідні театри рухомих образів, річ така звичайна, що ми не маемо навіть часу застановитися над тим, що й це епохальне діло завдячуемо винахідникови кінематоґрафічного апарату.

Та підносимо особу Едисона на тім місці з іншої причини. Ми припускаемо, що про Едисона як винахідника всі знають. Але може не знають про него як людину, як того, що мимо 80 літ з горою, мимо слави і маетку узнае ще й тепер тільки одну велику вартість у світі. А е нею: Праця. Працювати для щастя других — це для Едисона найбільша життева приемність. Так він відповів репортерам тому кілька літ назад, а кождий, хто обзнайомлений з життям Едисона, мусів ствердити, що ця людина сказала дійсну правду. Бо Едисон живе, їсть і спить в своїй лябораторії. Там е його світ. Він не мріе про відпочинок, про спокійне життя на старість — на пенсії. Ні — він мріе тільки про щораз нову працю. І як через ціле свое життя не боявся невдач і перешкод і стремів все висше і висше, так стремить і сегодня в 81 році життя.

ПАТРІЯ ЧИ ЕКЛЕЗІЯ?

(„Вітчина чи церква" — передрук з Літературно-Наукового Вістника).

Людям, які в минулім віці відкинули релігію до старих забобонів — мабуть доведеться переглядати свої думки. В повоеннім столітті спори за віру знов порушують міліони людей, викликають стлумлені пристрасти, вкладають в руки противників знаряддя ґвалту і смерти...

Крізаві переслідування православя й католицтва в большевицькій Росії, католицтва — в Мексику, відновлення суперечки між старою і новою вірою в Злучених Державах з приводу „малпячого процесу" і виборів нового президента унії, завзята боротьба в Анґлії з нагоди ревізії старої „преєр бук", принагідні конфлікти Ватикану з Югославією, Румунією і Чехією (гуситство!), нарешті боротьба українських автокефалістів з „словянами" і ріжних напрямків між собою в грецькім католицтві — на Україні, — все се свідчить, що релігія знов стае важним чинником в життю народів.

Особливо на Україні приймають церковні непорозуміння грізний характер. Повага церковної гієрархії греко-католицької (Галичина) і православної (Волинь і пр.) захитана, в Галичині шириться москвофільське православіе і протестантство, на Волині — урядова унія. А найнебезпечніше те, що сі вирви серед пастви на річ иншої віри творяться не внаслідок тріюмфуючого походу якогось нового ісляму (який прозелітизм може розвинути москвофільське православіе або урядова унія?) — лише внаслідок якихсь недомагань в лоні самої тої церкви, яка тратить вірних.

Серед греко-католицького духовенства є ґрупа, яка головно підкреслює реформу орґанізації церкви або обрядности (латинські елементи в урядженню церкви, в літурґії, в дисципліні, спеціяльні почитання); замикаючи очі — як вірити її противникам — на небезпеку, яка походить звідси для національної справи; на Волині знов найвища гієрархія не уявляе собі церковного авторитету без церковнословянщини і синодальности в противність до рідної мови і соборництва, яких домагається національно настроена преса. Всуперея засаді Nihil innovetur nisi quod traditum est, одні намагаються зреформувати свій обряд, зблизивши його до латинського; другі — не допустити наново до церкви старих традиційних форм, скасованих колись Росією. Їх противники знову (головно з кол світських) теж уважають форму за суть, — тільки иншу форму... „Деж дінеться національна інтеліґенція при целібаті? Хто відкриватиме „Просвіти" і кооперативи?" — питаються католицькі інтеліґенти. „Що то за рідна церква з чужою мовою, без українського Октоїха? Не хочемо церкви, що підтримуе РНО!" — кажуть інтеліґенти православні. Одна сторона з таким самим переконанням підкреслює певні орґанізаційні чи служебні форми, з яким друга їх поборює. Одні підкреслюють національний, другі церковно-релігійний момент. Одні домагаються відсепарування церкви від „дочасного" з його марною суетою, другі примату національного над релігійним.

„Патрія" на першім місці — твердять одні. „Еклезія" понад усе — кажуть другі.

Ось що читаемо в органі галицьких „реформаторів" „Нова Зоря"*) в статті „Яка праця найбільш народня?": — „Всякий стан сповняе совісно і стисло свої обовязки, робить „народню роботу". Священик отже не повинен „вмішуватися в партійну політику... Ми маемо голосити правди вічні, незмінні, а чогось більше хиткого, більше змінного, як партійна політика — взагалі нема. Тим то й священик, що вмішуеться в політику, знижуеться до звичайного риночного життя". Ні просвіта, ні справи економічного піднесення народу священика не повинні займати. „Розважання, Служба Божа, часослов, іспит совісти, наука релігії в школі, праця в релігійнім товаристві, приготовання до проповіди, праця в канцелярії" — ось чим мае займатися священик, а з того виходить, що коли священик працюе на якімсь культурно-економічнім полі, то рішучо „з ущербком для усовершення власного або парохії. Наша праця в церкві над релігійним освідомленням народу, се передовсім „праця народня"**) Отже для автора все, що належить до „патрія" („народні справи") — се „ринок"; займатися справами національними можна лиш з ущербком для справ вічних.

*) Редаґуе д-р О. Назарук.

Невже між „патрія" і „еклезія" така прірва? Невже не можна між ними перекинути містка? Я гадаю, що сеї прірви нема, а вона лише в уяві тих, які — як нищителі „византійства" тут, а українства на Волині — кладуть в справи церковної реґенерації за велику вагу на зовнішню обрядовість і (по свойому зрозумілу) дисципліну; які забувають про трете — про дух, що віе від церкви і без якого жадні форми їй не поможуть. Візьмім крайні приклади: чи формальна далекість католицької церкви в Польщі (латинська мова) — стала на заваді орґанічній сполуці сеї церкви з своєю паствою, чи ослабила її авторитет? А з другого боку — чи „рідність" і свійськість української православної церкви в XVII в., під оглядом формально-орґанізаційнім, обрядовім і почасти язиковім, — зеберегла ту церкву від розкладу? Саміж „новозоряне" (і слушно!) кажуть, що не в латинізації, а глибше треба шукати причин ширення православя в Галичині. Чи не булоб таксамо слушно не шукати в тій латинізації панацеї на оздоровлення церкви?

Ніщо є форма, не натхнута духом! Певно, церква мае право ратувати свій авторитет і вимагати послуху від вірних, але... ніде ще сей авторитет не ратувався чисто механічними заходами. Кожна еліта — в тім числі і церковна — мусить опріч того довести загалові, що хоч стоїть над ним, хоч і „Деі ґрація", але про сей загал дбае. Інакше вона впаде, як упали царська, габсбурґська або отоманська імперії мимо формальних змін своїй орґанізації, мимо численних інновацій і конституцій.

*) „Нова Зоря" ч. 40 с. р.

Дбатиж про загал без „політики" не можна. Призналаж се та сама „Н. Зоря" (ч. 51), коли обік „релігійного двигнення народу" визнала потребу „громадської праці" для духовенства.

Зрештою, не вдаючись в абстракції, задаймо собі практичне питання: чи та „політика", на яку нарікае „Нова Зоря", суперечить духові католицизму, чи причиняеться до упадку поваги церковної гієрархії? Чи римсько-католицьке священство сеї політики на практиці цуралося? Чи не було воно в уярмленій Польщі единим заборолом не тільки католицтва, але й польськости? Коли царат в 1868 р. хотів настановити римсько-католицьку духовну колеґію, що мала перешкодити вільним зносинам католицького епископату з Римською столицею, і коли епископ Попель на жадання петербурзького уряду обіслати ту колеґію відповів своїм „нон поссумус", — що се було, як не „політика"? Але він не лякався її, хоч за се помандрував у Сибір.

А що се є, „політика" чи ні, коли в „Ґлосі Правди" (9. IX. є. р.) пише римо-католицький священик: „Ми, священики, уважаемо, що тепер нашим обовязком є занятися моральною стороною суспільности, видатно співділати в вихованю молоді, в орґанізації народних читалень по селах, в орґанізації допустимих забав і розривок для молоді і старших і пр.". Чи ся „політика" теж ослаблює авторитет римо-католицького духовенства, чи забирае йому час для голошення вічного? Чи спускався на „ринок" епископ Штросмаер, леґітиміст і монархіст, коли виступав в обороні ідеї незалежности югославянського народу; коли — вже 80-літній дідусь — в листі до Ґледстона виступав в обороні своеї „бідної, переслідуваної, гнобленої і зневаженої нації"? Чи політикою не займався кардинал Мерсіе, який попросив відкликання, коли тревала війна, монсіньора Таччі з Бельґії, коли той „в тій самій годині, як німецька влада, ґвалтуючи невтральність Бельґії, покрилася інфаміею, увязнюючи архиепископа-примаса, запросив до себе ту саму владу німецьку до палацу нунціятури"? Чи нашим противникам „політики" сі факти знані? Не все, хто від сеї „політики" відтягаеться, ратуе „вічне"! Не раз via школа відриваються не лише члени від нації, але й душі від церкви. Чи ми вже забули, що польське католицьке духовенство в пруській займанщині, активно помагаючи свого часу економічному піднесенню польського народу, ратувало міліони Поляків не лиш для нації, але й для церкви? І коли наша нація розібеться на Лемків, Бойків і Подоляків, де дінеться „наша руська віра", коли щезне Русь? І чи дбати про національну відпорність і силу свого „стада" — не значить дбати про його релігійну відпорність, не значить зміцнювати повагу церкви?

Очевидно, церква дбае передусім не про „дочасне", а про „вічне добро нації". Алеж нації! Чи її Заложитель не говорив, що післаний тільки до загублених овець дому Ізраїльського"? (Матв. XV. 24.) Чи апостол не велів проповідувати „Жидові наперед і (аж тоді!) Грекові"? Знаю, з якими закидами стрічаеться ляік, арґументуючи від Святого Письма, протиставляючи Евангелію церкві: так роблять, мовляв, ті, кому не залежить ні на церкві, ані на Евангелії. Нехай! Є арґументи й „від церкви". Таж ніхто инший, як знаний проповідник Боссюе, говорив: „Коли ми обовязані любити всіх людей, то з тим більшою рацією мусимо любити своїх співгорожан. Ціла любов, що її маете до себе, до своеї родини, до своїх друзів еднаеться в любови до своеї вітчини". Чи говорити так, не значить говорити в дусі Евангелії? Чи не в її дусі проповідував архиепископ малінський в тяжкі часи 1914 року перед бурею, коли молився відвернути війну — „від Бельґії і (аж тоді!) від Европи". Спершу від своеї нації.

Наші інноватори твердять, що найпершим завданням церкви є „проповідь" і „усовершення власне і парохії". У совершення... Але чому лиш парохії? Проповідь... Але чого і кому?

Коли хтось вмирае своєю смертю або впаде від руки насильника, бороняч своеї межі — церква молиться за нього. Коли на одиницю впаде біда, церква потішае його; коли посуха принесе нещастя цілій парохії — церква благае дощу, кріпить надією захитані у вірі серця, і — сповняе свій уряд... Але коли нещастя „трусу' огня і меча" навіщуе не одну парохію, а всі; коли падуть жертви не за особисту кривду, а в імя ідеї, спільної загалові; коли жалобою огортаеться ціла нація, — то церква не мала би прийти зі словом потіхи, не мала би вратувати ремствуючі душі надією на вічну справедливість? То се називалосяб уже „політикою"? Чи „вічне і незмінне" обмежуеться границями одної „парохії"?

Обовязком церкви е вселяти надію і віру в серця, дати нову силу чекати на здійснення ідеалу, помагати поборювати або зносити тягар дійсности через певність свого союзу з вищою силою, яка не терпить несправедливости — не лиш супроти одиниць, але й супроти колективу. Чи суперечить сьому завданню звертатися з амвони до нації?

(Дальше буде).

Б. Будзиновський.

НА ДВА БОКИ.

(Історична повість).

(32)

— Виминайте. Як зміркую, що можна й вам балакати з ним, звіщу вас. Сюди не показуйтеся, хіба що сам запросить вас. Сюди до Марини заходить козак Стукало. Чи безпечно ним переказати?

— Він перекаже Дачевскому, Дачевскі мені. Тільки скажи йому якось так, щоби я зрозумів, але щоби він сам, ні Дачевскі не доглупалися, в чім діло.

Олена призадумалася. Глянувши на його ґудзи, сказала.

— Відріжте одного ґудза і дайте мені. Звіщу вас, посилаючи вам вашого ґудза.

Чаплінські відорвав ґудза і подав їй. Вона оглянула і каже:

— Ось бачите, тут хибуе один туркус. Затямите собі?

— Та нащо? Хочби й всі хибували, то не буду підозрівати тебе, що то ти вилупила

— Колиж бо я мабуть вилуплю. Як вже буду знати, на чім стою, дам Стукалови, або кому иншому сего ґудза. Скажу йому, щоби відніс вам, бо ви згубили, як були у нас, і я знайшла його. Як окрім того одного туркуса, котрого вже нема, не буде хибувати жаден инший, то се буде для вас знак, що діло стоїть дуже добре і ви можете безпечно балакати з Хмельницьким Очевидно, не кажіть, що ви вже балакали зі мною. Як вилуплю одно очко, то се буде для вас знак, що сотник лютий і вам ще небезпечно балакати з ним про таке. Як вилуплю два очка, значить, як на ґудзови будуть хибувати три туркуси, то се буде тільки, що... пиши, пропало! То буде знак, що вашою не можу бути, та що ні мені, ні вам не поможуть ніякі заходи.

— Так не може, не сміе скінчитися. Ти мусиш бути моя. Я від тебе вже не відступлю!

— Ви ще не знаете, яку силу мае у него слово „ні!" На вітер він ніколи не говорить.

— А як я кажу: „будеш моя!" то також на вітер не говорю.

— А як Хмельницький впреться і не дасть? Чейже не вкрадете мене, ані силою не возьмете.

— Чи то не заохота, — Чаплінські подумав, — щоби я на случай потреби так зробив?

— Якось то буде — сказав на працання — Бувай здорова!

Підстароста вийшов з саду, сів на коня і поїхав за гайдуками. Олена пішла до хати. Там Ксенька матіркувала, Оленка і Катря плакали. Юрко, хоч не знав, чого плачуть, собі заревів. Всі збіглися до неї, питаючи, що то за напасть. Вгадували, що Чаплінські тому так довго балакав з нею, щоби їй пояснити сю напасть.

— Він богато набалакав мені, — —Олена сказала. — Все те, щоби я переказала татови, як приїде.

Більше не сказала нічого. Пішла до своеї комнати, лягла на ліжко і передумувала все те, що нині сталося, про що нині балакала.

— Що то з всего того вийде?! — питала сама себе. — В сей, чи в той бік обернеться моя доля? Зразу я думала, що мені буде ліпше, як сотник мене собі лишить... Але, як мае втратити весь свій маеток, то чи не ліпший бувби Чаплінські? Але сотник мабуть не дасть мене і саме череа те готов стягнути на себе пімсту Чаплінського. Хіба буду воловодити... Але, протягаючи, можу не дістати ні одного, ні другого. Хіба до ворожки піду, спитаю...

Під вечір причвалав з Чигирина Тиміш, з нолом перевязаним хустиною, з покаліченою рукою.

— Що тобі? Ти бився з ким, чи з коня впав? — спиталі сестри.

—Я вже виїздив з Чигирина — Тиміш став оповідати. — коли побачив, що гайдуки хорунжого гонять якісь воли. Дивлюся, а за волами ведуть татового походного коня. Я його зараз пізнав. Прискакую до гайдука, що вів його, і питаю, яким чудом той кінь опинився в його руках і чиї то воли. Гайдук відповів, що то служба підстарости вибрала у нас арендний чинш, що тато сего коня вже більше не побачить. Я гайдука в пику, тай хап за поводи татового коня. Саме тоді прискочив до мене з заду зять Чаплінського Коморовскі і пхнув мене в плечі так, що я впав з коня. Тоді гайдуки обскочили мене і стали бити. Аж я одному з них вихопив з рук сокиру, вони відскочили від мене. Я зараз на коня і сюди. Що вони тут робили? Наробили богато шкоди?

— Поза тим, що взяли кільқа волів і коня, шкоди не зробили ніякої, — Катря відповіла — Чаплінські побалакав з Оленою і вони всі відійшли.

— Чаплінські був тут? То його робота!

— Перед Оленою виправдувався, що прийшов проти власної волі на приказ свого пана.

— Бреше! Як би тато наїхав і почув, що сталося, наробив би нещастя. Я поїду татови на зустріч і розкажу, щоби тато вже в дорозі сюди осміркував, що зробити і як від таких напастей боронитися.

—Поїдеш зараз?

— Завтра досвіта.

— Перед відїздом побалакай з Оленою. Нехай тобі переповість свою розмову з Чаплінським.

— Я волівби з нею не балакати.

— Ти все щось маеш проти неї. Чи не ліпше було би, щоби тато вже в дорозі сюди знав, що той Чаплінські говорив?

— Він безпечно брехав.

— Отже татови добре булоби знати й се, що він набрехав. Розумна голова і з брехні виміркуе правду.

— Про мене, розпитаю.

На другий день рано Тиміш побалакав з Оленою і поїхав. Справді добре зробив, бо сотник ще в дорозі передумав, що йому робити, і до Суботова приїхав цілком спокійний. Коли Олена прийшла до него, щоби йому докладніше переповісти свою розмову з Чаплінським, він байдужо махнув рукою і сказав:

— Пусте! Хочу відпочати. Розкажеш колись пізніше.

— Колиж бо готово бути запізно, — Олена відповіла. — Щось треба би зробити зараз.

— Відбирати воли і коня? Ті воли, котрі Чаплінські може й порізав?

— Не те. Треба би зробити щось, щоби не забрали Суботова. Бо Чаплінські сказав, що се частина староства.

Хмельницький встав, підійшов до скрині, відчинив, видобув якусь грамоту і показуючи Олені, сказав:

— На сій грамоті королівський підпис і королівська печать. Бачиш? Над підписом і над печаттю стоїть, що шмат землі, який староста Данилович дав був свому підстарості Михайлови Хмельницькому, король дае синови Михайла Богданови і його наслідникам.

— То чогож Чаплінські брехав, що...

— Він не брехав, бо не знав, що у мене така грамота. І хорунжий ще не знае. Гадаю, що вони пошанують королівську волю.

Олені лекше стало на серци. Бо, чи вона лишиться при Хмельницькім, чи піде до Чаплінського, хотілаби, щоби між обома не прийшло до війни. На случай, колиби її взяв Хмельницький, вона хотіла бути великою, а без Суботова панство Хмельницького булоби дуже мізерне. Тільки дім в Чигирині і плата реєстрового сотника. Як Суботів лищався при Хмельницькім, то Хмельницька буде більшою панею, як жінка підстарости. Тепер вже знала, до чого йти, балакаючи з Хмельницьким, очевидно, як він зачне ту заповіджену розмову.

На другий день Хмельницький взяв королівську грамоту на Суботів і поїхав до Кричевського. Полковник аж здивувався, коли побачив, що Хмельницький такий спокійний, неначеб ще не знав, що у него дома сталося.

— Що мені робити? — Хмельницький спитав. — Чи йти до Конецпольского і показати йому ту грамоту?

— Або, або, — Кричевський відповів. — Або показати грамоту, або признати, що Суботів його, і просити, щоби тобі виарендував.

— Одно не добре, друге ще гірше. Як покажу грамоту, то він, подивившися на дату, буде знати, що королівське надання не давне, а з часу, коли він вже був паном сеї королівщини. Скаже, що грамота неважна, бо король дарував чужу власність. Як буду проситися на арендатора, то сам признаю, що Суботів не мій і він готов сказати, що Суботів потрібний йому для кого иншого, приміром для Чаплінського.

(Дальше буде)

В ДЕСЯТИЛІТТЯ ВИЗВОЛЕННЯ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ.

Творім **Фонд Українських Інвалідів!**

Чи маємо пригадувати Українському Громадянству події, що сталися в ніч на 1. листопада 1918 р.? Пригадувати той день Великої Обнови, що приніс незмірну радість визволення міліонам, від віків гнобленим синам Галицької Землі? Хіба потрібно розказувати про те, як українські полки повстали, як підняли жовто-блакитний прапор, що гордо замаяв у городі Льва? Як прокинувся з вікового сну залізний Лев-сторож західно-українських земель?

Події ці відходять помалу в минуле та серед сумної сучасности здаються часом сном-примарою, а не дійсністю... Але ні! Ці спомини занадто свіжі в нашій памяти, свіжі запахом маєвого ранку тай болючі заразом, як незгоєна рана...

Булоб зайвим пригадувати їх, колиби ходило про саме їх знання. Але в нашій згадці в це перше десятиліття Великого Чину є щось більше. Є в ній безмір пережитих поривів, зусилля й муки невимовної. Тисячі, сотні тисяч поміж нами почувають, як на згадку про це минуле щось глибоко нуртує в їх душах; тут кожне слово зроджене з болю й крови. Ця кров, якою напоєна українська земля, ці рани, що їх носять борці за незаймаість Рідної Землі, ці безчисленні могили, розкинені по всій Україні, якоюсь чарівною силою впливають на наші душі, обновляють нас до нового життя. Вони також не дають ні на хвилину сумніватися, що не сон ми пережили, а справжню дійсність, спомин про яку сповняє нас гордощами.

Та одночасно в цей святочний момент ми в ріднім краю відчуваємо гірке упокорення. Святочний напій переміняється в полин у наших устах... Одначе ми винесли з найтяжчої школи життя віру, що те, чим жива душа народня, що думка, яка стала нашим глибоким переконанням, вийде переможно над грубою силою, і що переконання, яке сталося **ділом, є невмируще.** Невмирущими є для нас і минулі подвиги нашого народу.

В імя тої думки, що таїться в глибинах душі народньої, що єднає нас, Українців, по всьому світі сущих, в імя того слова, що сталося ділом — озиваємося тепер до Вас, дорогі нам Брати!

Хай спомин про наш Великий Чин єднає нас розбитих духово, розєднаних ворожими собі доктринами, хай кріпить нас надією в сумній теперішности, хай гартує нас і сталить для майбутнього!

Ця обнова душ наших проявиться найкраще в тому, коли думка про єдність і високий підйом буде в нас не про свято тільки, а перейде й у будень. Ми мусимо памятати про потреби нашого будня і працювати з усею напругою для щоденних потреб нашого лихоліття. Тільки така праця дасть трівкі фундаменти під будову кращого майбутнього!

До тих наших буднів належить: **турбота про Інвалідів Українського Війська.**

За жертву крови, пролитої в обороні Рідної Землі та незалежности Українського Народу, належиться інвалідам опіка народу.

Десятиліття наших визвольних змагань — це найкраща нагода доказати нашу вдячність борцям України, нашу любов до найбільш обездолених.

Жертви на інвалідів Української Галицької Армії збирає **Українське Товариство Допомоги Інвалідам** (так змінило свою назву в новому статуті дотеперішне Укр. Краєве Товариство Опіки над Інвалідами) у Львові (вул. Руська ч. 3). Це Товариство виплачує тепер на інвалідські ренти, допомоги, лікування, протези та инші видатки, звязані з орґанізацією, поверх $1,300 місячно. Потреби отже великі! Кожний український громадянин повинен з нагоди цього десятиліття зложити жертву на Українських Інвалідів і вислати чи то особисто, чи через свою орґанізацію.

Галичина надто знищена матеріяльно, щоби заспокоїти своїми силами свої культурні потреби. Тимчасом наші фонди вичерпані. Булоби в найвищій мірі соромно, колиб ми якраз в саме це десятиліття мусіли зменшити нашу допомогу інвалідам.

Не зменшити, а подвоїти й потроїти її треба, щоби заспокоїти найконечніші потреби інвалідів.

Так отже, дорогі заморські Брати, коли святкуватимете Десяті Роковини відбудови Української Держави на землях Данила Романовича, коли в святочних промовах згадуватимете діла наших стрільців, що несли на собі ввесь тягар, всі труди й небезпеки війни, не забудьте про **сірі, важкі дні Українського Інваліда!**

Нехай діти наші в їх нестертих сльозах та незгоєних ранах не бачать відстрашаючого прикладу невдячности народньої! Нехай не глумиться над ними переможець!

Вони бо вирвали серце раба з наших грудей — поступімож з ними так, як годиться тим, що мають засісти в колі вільних народів!

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ДОПОМОГИ ІНВАЛІДАМ У ЛЬВОВІ

вул. Руська, ч. 3/II.

Д. Паліїв, голова — Р. Сушко, секретар

ВІДПОВІДЬ РЕДАКЦІЇ.

А. Ґ., Нюарк, Н. Дж. — Ви повинні мати письмо з краю від комітету краєвого, а потім заснувати тут комітет з односельчан і тоді доперва оголосити спільну відозву від комітету краєвого і місцевого.

Витинки з книжки переслав: М. Винник, Гамбурґ, Па.

БАНДИТИЗМ У ГАЛИЧИНІ.

Останніми часами особливо поширюються бандитські грабунки населення в станиславівськім воєвідстві. Уброєні банди ограбували в косівськім повіті трох жінок: Самарюкову, Грималикову і Самакійчукову. В Коломиї ограбували купця Розенбавма й поранили його. В калуському повіті грабіжники замордували Л. Терлецького, і т. д. Отож по всьому воєвідстві шириться хвиля грабунків та мордів.

Ґабріель Бож.

КОЛИ ЧОЛОВІК ЩАДИТЬ.

(Гумореска).

Пані Константен була взірцева господиня. Її чоловік ніколи не знаходив у шафі незацированих скарпиток. Сорочки мав випрасувані кождої суботи, хусточки наслідком уживання не подобали на ганчірки.

Тож у Константеновій хаті царив повний порядок. Але щоби могти придержуватися своїх навичок, пані Константен держала касу в своїх руках. Що місяця, як лише чоловік одержав платню шефа канцелярії в міністерстві освіти, вона діставала дві тисячі трицять і три франки і трицять і три сантими, які їй чоловік смиренько віддавав. Вона все перераховувала гроші по кілька разів, гляділа захланно на них і давала чоловікові шістьдесять франків на тютюн і трамвай.

Булоб занадто сказати, що панові Константену сподобався цей звичай. Всетаки він корився йому. В початках із слабости, а потім із привички. Аж одного дня доброму і законному п. Константену таке життя надоїло. Мусів відмовити товаришам, які просили його на малу забаву.

Тоді п. Константен став щадити франк до франка на своїх папіросках і трамваї.

— Як лише прискладаю перших сто франків, — думав він — увільнюся на пів дня тай піду у Сірен або Медон забавитися з товаришами.

А коли заощадив стільки франків, здавалося йому глупо протратити їх за кілька годин.

І він їх сховав.

З того часу Константен стався скупарем. Так за три роки відложив на бік пів тисячки франків. Та чим більше ця сума росла, тим більше Константен тратив щасливий спокій урядовця, що вже ввійшло і в приповідку.

Боявся, щоби не вкрали йому його праці. Цеж знане, що канцелярії не є певні навіть і в міністерстві освіти. Тож не смів навіть думати, щоби оставити своє добро у шуфляді. А носити цей маєток у кищені, то значило виставляти його на небезпеку, що впаде у жінчині руки. Константену, правда, і на думку не прийшло, щоби гроші дати до банку. Йому здавалося, що ці гроші то тайна і треба їх заховати перед цілим світом.

З того нещасник не міг навіть спати. Зі сном згубив і апетит. Марнів на очах. І коли одного дня прийшов блідий та задиханий на обід, встромив руку у кишеню та витягнув відтам пять банкнотів по сто франків.

— Слухай, Маланко, — сказав він спокійно — я найшов отсе на вулиці.

Маланка вирячила очи. Вона не могла зрозуміти, щоби була така людина, що могла би згубити таку суму. Потім сказала:

— То добре, поїдемо на Великдень у Руан.

— Дуже добре! — притакнув п. Константен.

І він сильно відітхнув, начеб йому полекшало.

Підчас обіду жінка виглядала задумано. Вкінці промовила:

— Слухай, Василю, може то який бідний згубив ці гроші.

А потім, оббираючи банан, сказала святочно:

— Знаєш, я тої ночі мала поганий сон. Тому ми не повинні би зробити ніякого злого діла. Могло би нас стрінути якесь нещастя. Я зберуся тай піду передати тих пятьсот франків на поліцію.

— Як хочеш, — відповів помало чоловік.

Йому було всеодно. Він знав напевно, що ніхто не зголоситься по ті гроші. Як мине рік, він дістане гроші назад і поділиться ними з жінкою. То буде заслужене вдоволення.

Пан Константен зробила, як задумала, а пан Константен знову заспокоївся.

Через рік висував собі тисячі плянів. Ні, не поїде в Руан, то занадто близько. Поїде до Авра тай гарно забавиться.

Одного дня підійшла пані Константен до чоловіка й обняла його.

— Дорогенький, я ходила відібрати тих пятьсот франків. Минув законний реченець із того часу, як ми їх передали.

— Так!? — на це пан Константен. — А коли виберемося в подорож?

— Не знаю, — відповіла жінка замітно збентежена.

— Чи тобі вже не подобається такий плян?

— Подобається мені... але...

— Але що? — спитався счудований чоловік.

— Ось що: тебе тих пятьсот франків і так нічого не коштували, ти потребував лише сягнути по них рукою і їх піднести, то я думала, що не візьмеш мені за зле, коли я їх ужию на що інше, а не так, як ми умовилися... І я собі купила футро... Надибала дуже дешево... А я вмирала за таким футром...

— Ах! — зітхнув сіромаха.

А взірцева господиня показала футро.

— Глянь, чи не чудове футро! Чотириста девядесять і пять сантимів. Майже даром.

І додала:

— Остало мені ще пять сантимів.

Ось, візьми їх собі.

Переклав М. Недільський.

Дочка скінчила школу в місті й вернулася до дому на село. Мама пояснює їй домашне господарство.

— Мусиш памятати все, — каже мати — яйця треба переховувати в холоднім місці.

— Алеж мамо, — протестує дочка — якжеж я можу пояснити це куркам.

— Пане Куйбіда, ви обіцяли віддати мені в літі тих вісімдесять долярів, що я вам позичив.

— Ну і що? Абож то тепер літо? Нічого більше лише дощ, холод і вітер!

Др. Волод. Клодницький.

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВІЙ ДЕРЖАВНОЇ ДУМКИ

(Передрук заборонений).

(27)

(Продовження).

Другий твір Пуффендорфа п. з. „Стан німецької держави" це критика політичних обставин в Німеччині. Цей твір написав Пуффендорф під псевдонімом. В часі Пуффендорфа Німеччина була вельми слабою державою в наслідок свойого роздроблення на богато державок з князями на чолі. Над тими князями ніби був найстаршим німецький цісар, але те цісарство було нежиттєздатне. В Німеччині був тоді свого рода парлямент (Reichstag), але і парлямент не дописував. Пуффендорф називає німецьку державу „monstrum" (дивоглядом), не подібним навіть до національної держави (Французів чи Англійців).

Своїм огненним словом взиває Пуффендорф но направи лиха і подає плян до оздоровлення відносин в Німеччині. Іменно він радить, щоб Німці обєдналися і покасували малі князівства (головно церковно-епископські), та щоби із більших німецьких держав сотворили сильну звязкову державу із сильною центральною владою. Ця критика Пуффендорфа мала чималий виховавчий вплив на роздріблених і ослаблених Німців. Пуффендорові мрії сповняються в Німеччині доперва у XIX. століттi.

Христіян Томазій — Chr. Thomasius.

Христіян Томазій є автором твору п. з. **„Основа права природи і народів" „Fundamentum iuris naturae et gentium".** Вже самий заголовок цього твору говорить нам, що він є подібний до твору Пуффендорфа **„Право природи і народів".** Томазій в дечому модифікує і зміняє теорії Пуффендорфа, іменно: Завданням держави є щасливе життя громадян. Вслід за тим, держава має право і обовязок вмішуватися в приватне життя своїх підданих і „приневолювати" їх до щастя. Приміри навтручування держави в приватне життя громадян ради їхнього добра можна навести от хочби такі: примусова школа для дітий, заборона покривати будинки соломою, заборона розмножувати нерасову худобу, примусове дренования поля, примусове чищення коминів і т. п.

Твір Томазія був основою т. зв. світлого абсолютизму в Німеччині і Австрії, який вже дещо дбав про долю своїх підданих. Світлий абсолютизм з часом звівся і держава замінилась поволі в політичну державу.

Томазій у своїх писаннях виступив остро проти кари „відьм", „опирів", яка в час Альтузія була сильно розвинена в Німеччині. Томазій доказував, що відьм і опирів немає на світі, та що переслідування (пр. за відбирання молока у корови і т. п.) є безглуздною жорстокістю. Рівнож Томазій критикував кару тортурів, як средства до видобуття підозрілого зізнання правди.

Христіян Вольф (1676 — 1754) є автором обемистого, 8-томового твору п. з. **„Наукове узасаднення і опрацювання права природи" (Ius naturae methodo scientifico pertracto".** В цьому творі, на підвалинах права природи, усистематизував Вольф цивільне, карно-процесове, державне і міжнародне право. У своїй обрібці „права природи" іде Вольф так далеко, що навіт на основі цього права доказує і векслеве право.

Засадничо взявши, Вольф наближається своєю фільософією до державознавства Томазіюса. Іменно Вольф являється ідеольоґом держави, якої завданням є, окрім охорони порядку, осягнення щастя і добробуту для населення держави. Щоб могти виконати своє завдання, держава має право втручуватися у всі приватні справи всіх підданих і „приневолювати їх до добробуту-щастя!" Це ідея світлого абсолютизму, який у XVIII. столітті був дуже позитивною ідеолоґією. Іменно европейські володарі в імени добра для своїх держав і народів розпочали завзяту боротьбу з упривілійованими станами (богата шляхта світська і високі достойники церкви). Цю боротьбу проведено успішно і дійсно відібрано панам і церквам богато „земських благ". Тут треба згадати, що в Німеччині знесено під напором держави орден Єзуїтів 1773 р., а в Австрії Марія Тереса зрівнала перед правом всіх підданих (пр. наложила на всі стани податки), видала закони („nemesis Theresiana") зобовязуючі всіх горожан, та 1776 р. знесла тортури.

Вольф у своїй ідеольоґії світлого абсолютизму йде так далеко, що зобовязує державу забезпечити своїх горожан законом-**правом на працю.** Відповідно законови **„право на працю" держава мусить дати робітникови спромогу заробітку, а в часах безробіття допомогу на прожиток із державної каси.**

Дальше, Вольф видвигає постуляти, щоби держава плекала здоровля своїх підданих, а для неспосібних до праці давала захист і удержання.

Постуляти **„право на працю", „право на державну допомогу в час безробіття", „право на безплатний шпиталь для незаможних"** та **право на пенсію для старих віком робітників,** видвигнені в часах світлого абсолютизму, і до сьогодня ще в цілости не заспокоєні.

Дальше буде.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

СЕЙР, ПА.

На оборону невинно засуджених.

В укр. греко-кат. церкві Вознесення наш парох о. Л. Закревський сказав щире слово про важке положення наших братів в старім краю, а зосібна згадав про засуд на смерть невинних наших героїв Атаманчука і Вербицького.

Невеличка наша громада, але вірні, почувши ті слова, зложили таки $12 на оборону невинно засуджених.

Гроші відослано до краю через Обеднанне.

А. Багнюк.

—о—

НЮ ИОРК, Н. И.

На Діточий Шпиталик і Ремісничий Захист.

На руки делегатки Українського Краевого Товариства Опіки над Молодю, п. Михайлини Говиковичевої, зложили на Діточий Шпиталик і Ремісничий Захист у Львові такі дальші жертви:

Збірка в Ню Иорку.

П. Корнат передав нових сорочок, панчіх, блюзок і т. п. річей в 193 кусниках, загальної вартости понад $50. Річи ті будуть вислані до краю.

Зі збірки в українській кат. церкві в Ню Йорку прийшло $127.

Жертвували: о. П. Понятишин 10 дол., о. Павляк 10 дол. П. Кухар 2 дол.; по 1 дол.: О. Бойко, Олійник, М. Раб, Антонишин, Тепла, М. Савіцький, О. Баляс, К. Андрус, Кучин, Шеремета, Мудрик, Полтушин, Филипчук, Чостон, Шегда, Скоренька, Лазар, Мотлюх, Барабаш, Григорко, Корнацька, Онуфрик, Матіів, Зборовський, Гиса, Гайда, Сиротюк, Рибінська, Демцьо, Горковий, Левицький, Боднарчук, Римар, Порада, Ниський, Мельник; Білінська 3 дол.; по 1 дол.: Зелінська, Чарнецька, Лент, Король, Кравецька, Мазар, Вуйків, Созанська, Руснак, Остpовська, Яворський 3 дол.; по 1 дол.: Кірта, Копос; дрібними збірками 59 дол.; М. Гузар 10 дол.; др. Хиляк 2 дол.; Королюк 1 дол., М. Радик 5 дол., др. Цегельський 5 дол., П. Гуменюк 2 дол., П. Заячук 1 дол.

З тов. Укр. Жіноча Поміч: Ев. Кобзар 2 дол., М. Марусевич 5 дол., А. Маєвич 2 дол., Ф. Бігусяк 1 дол., М. Бабій 2 дол., Гаврон 1 дол., А. Чайка 5 дол., О. Шуст 2 дол., А. Иосик 2 дол., Василинюк 1 дол., М. Слободзян 1 дол.

Жертви з Джерзі Сіті.

В. Добровольський 2 дол.; О. Ліпка 2 дол., П. Дмитриха 2 дол., Т. Клапко 5 дол., І. Криніцький 1 дол., С. Гнира 5 дол., С. Осцісовскі 5 дол., М. Ківнік 1 дол.

—о—

ВІЛІНГ, В. ВА.

З хрестин на Рідну Школу.

На хрестинах в чесних громадян Петра і Катерини Подола не забули за Рідну Школу в краю і зібрали на ту ціль $14.

Збіркою занялися: М. Дуткевич і Захар Судяк.

Гроші вислано до краю через Обеднанне.

—о—

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

На охорону воєнних могил в краю.

З рамени Комітету для будови дому „Просвіти" в селі Жухові, ланцуцького повіту, тром. Іван Шегда перевів збірку на поправу розкинених в Галичині воєнних стрілецьких могил, в яких спочивають наші дорогі сини, що положили свої голови в боротьбі за волю рідного краю.

Зібрано $14.55 і вислано до Тов. Охорони Воєнних Могил у Львові через Обеднанне в Филаделфії.

На ту ціль жертвували:

По $1: В. Білокур, А. Гарпуль, Й. Малендевич, Ф. Васенко; по 50 ц.: І. Шегда, В. Дубік, М. Дацьо, Г. Фучко, Н. Курман, Я. Гасій, С. Кобильник, В. Маліновський; по 25 ц.: М. Дяків, І. Чміксa, В. Ухнят, В. Шегда, П. Мокрицький, М. Козта, Т. Ухнят, Т. Малик, І. Ватролі, Дм. Стельмах, Ст. Гальчак, Кулик, І. Маланяк, М. Буркй, Г. Гураль, А. Моневіл, С. Ставоровський, І. Чопик, Г. Гораль, Т. Бучацький, М. Мельник, П. Сеньків, Г. Лесюк, А. Бабяк, М. Гучка, Н. Н.; а решта дрібними.

ЗАЛІЗНЯК БОРЕТЬСЯ В НЮАРКУ.

Залізняк вкінци приїзджає боротися до Нюарку в пятницю, 26-го жовтня б. р., в Українській Гали, 57 Бікон ул. Там Залізняк буде боротися з Поляком Юзефом Поплавським аж до побіди. В другій парі буде боровся Владек Збишко проти Джек Пітерс. Се буде одинокий виступ Залізняка в Нюарку. Приходіть всі. Початок в год. 8. вечером. 247-50

8 КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПРОПАМЯТНІ ВОЄННІ ВІДЗНАКИ.

(Бувшим членам У. Г. Армії до відома):

§. 1. Пропамятну воєнну відзнаку видається:

Для всіх старшин, козаків (стрільців) і військових урядовців, родом з Галичини, Буковини та Підкарпатської України, що служили в Українській Армії, а також для уроженців Великої України, чужинців, які брали участь у визвольній війні в рядах Української Галицької Армії.

§. 2. Управнені до ношення пропамятної воєнної відзнаки:

1. Кождий старшина, козак (стрілець) і військовий урядовець має право одержати і носити пропамятну воєнну відзнаку.

Умови до одержання пропамятної воєнної відзнаки такі:

1. Найменьше тримісячна безперервна служба в Українській Армії.

2. При коротшій службі право прислуговує у випадку зранення, занедужання тифом, чи іншою набутою в службі недугою, або незавиненого полону.

3. Смерть в бою або наслідком ран, тифу, чи іншої набутої в службі недуги.

Пропамятна воєнна відзнака може бути признана також тим, які щоправда не мають вичислених під 1, 2 і 3 вимог, але з нараженням життя прислужились для збройної сили Української Держави.

Не мають права до одержання пропамятної воєнної відзнаки:

1. Дезертири.

2. Напятновані звичайними злочинами, поповненими з низких мотивів.

3. Ті всі, що заховувались незгідно з честю і почуттєм обовязку українського вояка.

§ 3. Наділення.

Пропамятну воєнну відзнаку надає „Колегія пропамятної воєнної відзнаки" з нагоди відновлення Української Державности на західно-українських землях.

Сю колегію в складі 15 членів і 10 заступників іменують: ген. Мирон Тарнавський, ген. Омелянович - Павленко, ген. Антін Кравс, ген. Віктор Курманович та полк. Евген Коновалець.

Колегія має право поликувати провірочні комісії для поодиноких частин армії або поодиноких повітів для підготівки матеріялів і поставлення внесення на надання, зглядно відмову пропамятної воєнної відзнаки.

Від рішення колегії прислугує право відклику до суду, установленого згаданими начальниками. Суд складається з трох членів, з яких один є головою, а двох заступниками.

§. 4. Старанне про одержанне пропамятної воєнної відзнаки.

Хто згідно з §. 2. має право старатись про одержанне пропамятної воєнної відзнаки, повинен внести поданне до приналежної окружної комісії. Се право має кождий виказати відповідними документами, достовірними зізнаннями свідків або іншим способом.

Колегії прислугує право і без внесення такого подання надати пропамятну воєнну відзнаку.

Колегія веде книгу, наділених, а назвища їх проголосить публично.

§. 5. Призначенне доходу з пропамятної воєнної відзнаки.

При роздачі відзнаки побираються датки на покритте коштів виготовлення, а надвишку розділюється на цілі Українського Краевого Товариства Опіки над Інвалідами і Музею Української Визвольної Війни по половині.

В Злучених Державах у сій справі треба зголошуватись до Української Стрілецької Громади на адресу:

UKRAINIAN LEGION,
Box 578, Philadelphia, Pa.

З УКРАЇНСЬКОЇ СТРІЛЕЦЬКОЇ ГРОМАДИ.

Кожда військова організація має у своюму статуті постанову про продовженне і плеканне традицій Армії. Виконуючи згадану постанову, військові організації в Чехо-Словаччині піддали думку, щоби всім б. членам У. Армії дати посвідки-грамоти, з підписами всіх головно-командуючих Українських Військ. Грамоти поляглих чи померших членів Армії мається переслати їх батькам. Окрема комісія зачала вже збірку потрібних до цего матеріялів, виготовленне грамоти, збиранне адрес батьків поляглих членів Армії.

Подаючи отсе до відома всіх бувших членів Української Армії, що тепер перебувають в Злучених Державах, додаємо слідуюче:

1. Просимо всіх бувших членів Армії подати негайно їм відомі імена поляглих на Україні, по змозі адресу батьків, та самим зголоситися до Громади до співпраці:

2. Переведенне цього діла вимагатиме значких коштів, які мусять понести самі члени військових організацій. Ті громадяни, котрі вважають, що згадана праця причиниться до поширення традиції нашого війска та державної ідеольогії, повинні помогти нам своїми датками на Військовий Фонд. Якої праці і яких коштів вимагатиме переведенне цего діла, хай послужить факт, що Українська Армія числила понад два міліони душ, з чого найменьше 250,000 полягло.

3. У. С. Громада віднеслася з пропозицією до всіх військових організацій, щоби цю роботу зачав Союз Українських Військових Організацій, якому між іншими справами було передане теж заступництво українських ветеранів на міжнародніх зібраннях військових організацій.

ЯК РОБЛЯТЬ ЗВОРУШЛИВІ СЦЕНИ ДЛЯ МУВІНГ-ПІКЧЕРА.

Ніч. На морі лютує буря. Перелякані подорожні в нічному біллі, перемочені зливою і биті вітром, тиснуться в переполосі на покладі корабля. Моряки спускають рятункові човна. Вибила „остання година".

Щоби дістатися на „отверте море", актори мусіли перейти лише кількома сухими вулицями Ню Йорку, Голівуд або Парижа. Словом мусіли лише найтися в фабриці мувінг-пікчерів. У величезній, осклений салі на невеликім відтинку уставили докладно виконану копію якоїсь части корабельного покладу. Ведра працювали пильно, щоби заповнити водою бетонову часть сцени, а струя води, яку пускають від долу, счиняє страшні филі. Електричні вентилятори після натиснення гузика спричиняють вітер, що розвиває трагічно волосся і сорочки жінок. Довкола сцени уставлені коші з жевріючим углям, на них пускають воду й пара, що знимається клубами, знаменито наслідує на образі дику гру елементів підчас бурі.

Або інший примір: Злочинець-акробат знимається з нараженням життя прямовисно по стіні багатоповерхового дому. Як дійшов до десятого поверха, перескакує кількаметровий простір, що ділить його від сусіднього дому. Таке „сальто-мортале" виконує, що глядачам кров у жилах стигне. А в дійсности?

На долівці „студію" є плястичні декорації дому. Оператор з апаратом є десь аж під стелею. Акробатика актора полягає тут на цьому, що він дійсно повзе по долівці, а мусить то робити так, начеб мав під собою кільканацятьметровий простір. Скаче найвище на метер понад долівкою, при цьому вершки домів є лише знаменито виконаною декорацією.

Скількиж ілюзії пропало би, коли б глядачі найшлись нараз у такій робітні підчас знимки мувінг-пікчерів.

Якась трагічно-любовна сцена. На розі салі уставлені декорації. Шнурками означено місце, поза котре не вільно висуватися акторам. Режисер дає останні вказівки:

— Отже ви, пані, входите тими дверми і падете на софу. Сильний плач, ридання, стрясає вами довший час. Ви, пане, стоїте побіч і не ворухнетеся. Позір! — Зачинаємо! Світло!

Дуже сильне електричне світло заливає сцену. Оператор крутить корбою апарату, режисер кричить із усієї сили:

— Прошу плакати. Хай пані плачуть — сильнійше, ще сильнійше! Прошу думати про щось сумного! Наречений — не рушатися! Ані ворухнутися. Машиніст, урегулювати світло!

Так відбувається трагічна сцена серед стукоту машин, вереску голосів і безнастанного шуму електричних апаратів.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 162, повідомляє своїх членів, що звичайний місячний мітінґ відбудеться 28. жовтня, в гали церковній, в 1-ій годині пополудни. Проситься всіх членів прийти на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. — Е. Марченко, предс.; М. Гнатів, секр.

Іван Земляк.

НОВОСІЛЬСЬКИЙ ЧОРТ.

Редакція кожної газети має „катастрофічного" репортера.

Для відома читачів поспішаю зясувати, що катастрофічним репортером називають співробітника, який подає до газети відомости про всякі катастрофи й пригоди.

Цими днями я зустрів одного свого приятеля катастрографа.

Дивлюсь, — вигляд радісний.

— Краса, надзвичайна, — сказав він, даючи мені замітку. Ось вам матеріял для фейлетона.

Зовнішній вигляд замітки одразу вразив мене.

Оком газетяра я відразу виявив „безкровність" замітки й допитливо подивився на катастрофографа.

— Не турбуйтесь, подія справжня.

Тоді я глянув на назву замітки й прочитав:

„Чорт у Новосілках".

Все те зрозуміло...

Замітка справді цікава: в селі Новосілках, бишівського району на Київщині, бачили чорта, з рогами й хвостом.

Новосільський чорт зявився в чорній мантії з кучерявим волоссям та великими чорними крилами, а, як належить сільському чортові, в кожусі вовною наверх.

Він сидів на столі в клясі новосільської школи, коли школярі раненько юрбою ввійшли до школи.

Увійшли й остовпіли.

Не так через те, що здивувалися, як через те, що дуже перелякалися.

Чорт ворушив великими, дуже подібними до рогів кожуха рогами, дихав полумям пекла, якось хрипів, наче собака, що вдавився кісткою.

— Ой, чортяка, — вимовив, нарешті третячим голосом один учень.

Школярі кинулися навтікача.

Одні побігли до дому розповісти батькам про те, щб в школі зявився чорт, а інші до завідателя школи.

Завідатель відразуж побіг до шкільної кімнати.

Обережно відчинивши трошки двері й побачивши чорта на столі, завідатель дуже перелякався.

Він тільки прошепотів — „лишенько" й швиденько побіг до сільради. Там він, ковтаючи слова, розповів про чорта голові сільради.

Відразу голова сільради розгубився.

— Як бути?

Адже все це було так незвичайно.

Голова вирішив особисто перевірити подію.

Голова разом із завідателем пішли до школи.

Прийшли, увійшли до шкільної кімнати — нікого нема.

Заглянули туди, сюди, все як слід.

А деж чорт? Сник.

Мабуть злякався арешту й подався в світ за очі.

Почали розсліджувати.

Тільки надвечір знайшли чорта.

Виявилося, що він місцевий житель, який близько стоїть до кооперації.

З одного боку, в нього дружина, а з другого — Ніна. Як бути?

Він із Ніною розташувався в шкільній кімнаті та проспав „свій час". А коли рано його там виявили, він і обернувся в чорта, щоб його не пізнали. Потім він утік додому.

Одно слово: чорта розшифрували на радість цілому селу.

(Пролет. Правда).

Добре використав.

Адвокат (якого клієнт підчас його промови заснув): Ось бачите, панове присяглі! Найліпший примір на невинність обвинуваченого. Чи людина з нечистою совістю могла би так спокійно спати?

ЯК КУПАЮТЬСЯ ЯПОНЦІ?

Відколи Японія зачала приймати західну науку й техніку, то й східна культура вплинула на захід, прийнялася й японська фізична культура в Европі. Фізична чистота поширена є в усіх верствах японської суспільности. Тому Японець і заслугує, що його називають найчистіщим народом на світі. Кождий Японець мусить купатися бодай раз на день. Зимою і літом. У великих прилюдних купальнях або дома, де має уладжену купальню, вельми примітивно, всетаки так, що відповідає цілі, для якої служить. Японець не лежить у ванні, лише сидить прикучнувши, перериває купання, кілька разів вилазить із води, щоби витертися й гімнастикуватися. Купається в воді з температурою від 42 до 45 степенів Цельзія, а ніколи в низшій температурі. Купання кінчить холодним обливанням лиця, а виходить із купелі, коли вона є поза його домом, і зимою і літом нагий тай так вертається у хату. Не робить собі нічого ні з снігу ні леду, а ніколи не перестудиться. У японських купелях у вульканічних околицях, де є лічничі води, купається купелевий гість 6—8 разів денно. Сміливий скок у воду 55 степенів Цельзія виконує провідник. Учасники тих купелевих лікувань пізнали цілющий її вплив при ревматичних болях. У Японії є приповідка: „Є лише одна недуга, якої не в силі вилічити купелева місцевість Кусатсу, а саме любови".

